

המוסד לביטוח לאומי

ביטוח שאירים

תוכן החוברת

3	1. כללי
4	2. תנאי הזכאות לקצבת שאירים
9	3. הגשת התביעה ותשלום הקצבה
11	4. שיעורי הקצבה
12	5. מענקים
15	6. דמי מחיה ליתומים
16	7. ניכויים מתשלום הקצבה
17	8. מקבל קצבת שאירים הזכאי לקצבה אחרת
19	9. תוספת השלמת הכנסה
22	10. גמלת שאירים מיוחדת
24	11. שהות בחו"ל
26	12. הכשרה מקצועית ודמי מחיה
28	13. זכויותיהם של מקבלי קצבת שאירים במוסדות שונים
31	14. דמי קבורה

ביטוח שאירים נועד להבטיח אמצעי קיום לשאירים - אלמן/ה ויתומים - של תושב/ת ישראל שנפטר/ה (חוץ מפטירה בגלל מלחמה, או מחמת פשע).

במסגרת הביטוח מעניק המוסד לביטוח לאומי:

● קצבת שאירים הניתנת מדי חודש

● הכשרה מקצועית ודמי מחיה לאלמנות ולאלמנים

● דמי מחיה ליתומים

● מענק שאירים

● מענק נישואין

● מענק בר־מצווה

● מענק לימודים

● מענק פטירה

● דמי קבורה

2 | תנאי הזכאות לקצבת שאירים

אלה התנאים שיקבעו אם תקבל קצבת שאירים:

התנאי הראשון: הנפטר היה תושב ישראל בעת פטירתו*

מי שלא נולד בארץ - בתנאי שעלה לארץ לראשונה לפני הגיעו לגיל 60-62*, בהתאם לתאריך לידתו, כפי שמפורט בטבלה שלהלן:

הגיל בעת העלייה המזכה את השאירים בקצבת שאירים	חודש ושנת לידה	
	עד תאריך	מתאריך
לפני 60	6/1944	-
לפני 60 ו־4 חודשים	8/1944	7/1944
לפני 60 ו־8 חודשים	4/1945	9/1944
לפני 61	12/1945	5/1945
לפני 61 ו־4 חודשים	8/1946	1/1946
לפני 61 ו־8 חודשים	4/1947	9/1946
לפני 62	-	5/1947

מי שעלה לארץ לראשונה לאחר הגיל המפורט בטבלה, אינו מבוטח בביטוח שאירים, ואלמנתו עשויה להיות זכאית לקצבת שאירים מיוחדת, אם לא הגיעה לגיל פרישה.

* מי שנפטר בהיותו תושב אחת המדינות שישראל כרתה עמם אמנה, (רשימת המדינות המפורטת בעמוד 24) עשוי להראות כמי שהיה תושב ישראל.

הנפטרת היתה תושבת ישראל בעת פטירתה*:

(מי שלא נולדה בארץ - בתנאי שעלתה לארץ לראשונה לפני גיל 60-62, כפי שמפורט בטבלה בעמוד הקודם)

והיתה אחת מאלה:

- עובדת שכירה או עצמאית.
- אינה נשואה (חוץ מאלמנה המקבלת קצבת שאירים או קצבת תלויים).
- נשואה ובעלה אינו מבוטח בגלל גילו ביום עלייתו, או מפני שאינו תושב ישראל.
- מקבלת קצבת נכות כללית.
- עגונה, כמוגדר בחוק.

התנאי השני:

הנפטרת השלים/ה אחת מתקופות הביטוח האלה:

- 12 חודשים שלפני יום הפטירה.
- 24 חודשים, רצופים או לא רצופים, ב־5 השנים שלפני הפטירה.
- 60 חודשים (5 שנים), רצופים או לא רצופים, ב־10 השנים שלפני הפטירה.
- 144 חודשים (12 שנים) רצופים או לא רצופים.
- 60 חודשים, רצופים או לא רצופים, מיום שנעשה/תה לראשונה תושב/ת ישראל, בתנאי שמספר החודשים שלא היה/היתה מבוטח/ת אינו עולה על מספר החודשים שהיה/תה מבוטח/ת.

במקרים האלה לא נדרשת השלמת תקופת ביטוח (אכשרה):

- הוא/היא נפטרה/ בתוך שנה מהיום שנעשה/תה תושב/ת ישראל.
- הוא/היא נפטרה לפני שמלאו לו/לה 19 שנה.
- הוא/היא היה/היתה המפרנס/ת העיקרית של בן הזוג או של הילדים.

* מי שנפטרה בהיותה תושבת אחת המדינות שישראל כרתה עמם אמנה (רשימת המדינות המפורטת בעמוד 24) עשויה להראות כמי שהיתה תושבת ישראל.

לנפטרת

- היא נפטרה בתוך שנה מהיום שהתגרשה או התאלמנה.
- אם הנפטרת היתה אם לילדים (לפי הגדרת יתום/ה בתנאי השלישי בהמשך), ולא השלימה תקופת אכשרה (ביטוח) כנדרש - יהיו הילדים בלבד זכאים לקצבת שאירים.

התנאי השלישי:

אתה/את נמנה/ית עם שאיריו של הנפטר/ת

אלמנה

אלמנה, לפי חוק ביטוח שאירים, היא מי שהיתה נשואה לנפטר או ידועה בציבור שלו שחיה עמו תחת קורת גג אחת עד לפטירתו, והיא עונה על אחד התנאים האלה:

- היא היתה נשואה לנפטר או ידועה בציבור שלו עד לפטירתו, שנה אחת לפחות (או חצי שנה, אם הייתה בת 55 ומעלה כאשר נפטר).
- היא ילדה לנפטר ילד.

אשה שחיה בנפרד מהנפטר, עליה לענות נוסף על אחד מהתנאים שלמעלה, גם על אחד התנאים האלה:

- תקופת הפירוד היתה קצרה מ־36 חודשים.
- בשנת החיים האחרונה של הנפטר או בחלק ממנה, הם גרו ביחד.
- בשנת החיים האחרונה של הנפטר או בחלק ממנה הוא נשא במזונותיה למעשה או היה חייב במזונות לפי פסק־דין.
- לפני הפטירה קיבל הנפטר בעדה תוספת בקצבת זקנה או בקצבת נכות.

אלמן

אלמן, לפי חוק ביטוח שאירים, הוא מי שהיה נשוי לנפטרת או ידוע בציבור שלה, שחי עמה תחת קורת גג אחת עד לפטירתה, והיה נשוי לה או ידוע בציבור שלה עד לפטירתה שנה אחת לפחות (או חצי שנה, אם היה בן 55 ומעלה כאשר נפטרה) והוא עונה על אחד התנאים האלה:

- יש עמו ילד הזכאי לקצבת שאירים.

- הכנסותיו מכל המקורות הן עד 4,569 ש"ח לחודש.

בדיקת הזכאות לפי מבחן הכנסה מחושבת על־פי הכנסתו השנתית ב־12 החודשים שקדמו לחודש פטירת האשה או בשנה שבה נפטרה האישה (מינואר עד דצמבר של אותה השנה). המשך הזכאות לקצבת שאירים מותנה בעמידה במבחן הכנסות מדי שנה (מינואר עד דצמבר של כל שנה).

גבר שחי בנפרד מהנפטרת, עליו לענות נוסף על אחד מהתנאים שלמעלה, גם על **אחד** מהתנאים האלה:

- תקופת הפירוד היתה קצרה מ־36 חודשים.
- בשנת החיים האחרונה של הנפטרת או בחלק ממנה הם גרו ביחד.

ידוע בציבור

ידועים בציבור מוגדרים בחוק הביטוח הלאומי כנשואים. ולכן אלמן/ה אם אחרי התאלמנותכם, אתם גרים ביחד תחת קורת גג אחת ומנהלים משק בית משותף, אתם צריכים לדווח מייד על חייכם המשותפים. אי דיווח עלול לגרום ליצירת חובות שיש להחזירם.

3. יתום/ה

יתום, לפי חוק ביטוח שאירים, הוא ילדו של הנפטר בשעת פטירתו (גם ילד חורג, ילד מאומץ או נכד, שהנפטר בלבד הוא שפרנס אותו, חוץ מנער ונערה שנישאו), אם מתקיים בו **אחד** התנאים האלה:

- לא מלאו לו 18 שנים.
- לא מלאו לו 20 שנים, והוא מסיים את לימודיו במוסד חינוך על־יסודי או לומד להשלמת בחינות בגרות, או בעל לקות למידה ונמצא במסגרת שהוכרה על־ידי המוסד לביטוח לאומי.
- לא מלאו לו 20 שנים, והוא שוחר במסגרת קדם צבאית של צה"ל (קד"ץ, טר"ץ - מסגרות שהוכרו לעניין זה).
- לא מלאו לו 21 שנים, והוא משרת שירות לאומי בהתנדבות למטרה ציבורית 12 חודשים, ושירותו הצבאי נדחה עקב ההתנדבות.
- לא מלאו לו 22 שנים, והוא משרת שירות סדיר בצה"ל (תקופת הזכאות היא ל־36 חודשים).
- לא מלאו לו 22 שנים, והוא משרת שירות לאומי בהתנדבות (במסגרות שהוכרו על־ידי המוסד לביטוח לאומי).

- לא מלאו לו 22 שנים, והוא לומד בעתודה, ושירותו הצבאי נדחה עקב לימודיו.
- ללא הגבלת גיל - לחייל בשירות סדיר ששירת בהתנדבות למטרה ציבורית שנה אחת לפני גיל 21 ושירותו הצבאי נדחה עקב שנת ההתנדבות. תקופת הזכאות היא 36 חודשים בשירות סדיר.

התנאי הרביעי: אין פיגור בתשלום דמי ביטוח

אם הנפטר פיגר בחייו בתשלום דמי הביטוח, שאיריו עלולים להפסיד את הקצבה, או לקבל קצבה מופחתת. במקרה כזה תיבדק זכותם של השאירים להענקה מטעמי צדק (אין צורך להגיש תביעה).

אם מעסיקו של הנפטר פיגר בתשלום דמי הביטוח, קצבת השאירים אינה נפגעת.

הגשת התביעה ותשלום הקצבה

אופן הגשת התביעה

תביעה לקצבת שאירים יש להגיש בטופס בל/410, הנמצא בכל סניפי המוסד במחלקת שאירים, ובאתר האינטרנט www.btl.gov.il. בטופס מפורטים המסמכים שיש לצרף לתביעה. אפשר לשלוח את התביעה בדואר.

מועד הגשת התביעה

תביעה לקצבת שאירים יש להגיש למוסד לא יאוחר מ־12 חודשים לאחר יום הפטירה. אם התביעה הוגשה לאחר 12 החודשים מיום הפטירה, הזכאי יקבל את הקצבה רטרואקטיבית בעד תקופה שאינה עולה על 12 חודש.

מועד התשלום

קצבת שאירים משולמת ב־28 בכל חודש בעד אותו החודש. לאחר אישור התביעה, הזכאי מקבל הודעה בדבר התשלום הראשון המגיע לו. אם הנפטר קיבל קצבת זקנה או קצבת נכות, תשולם קצבת השאירים מ־1 בחודש שלאחר חודש הפטירה.

אם הנפטר לא קיבל קצבת זקנה או נכות, תשולם הקצבה כך:

- אם השאירים זכאים להשלמת הכנסה, תשולם הקצבה מ־1 בחודש הפטירה.
- אם השאירים אינם זכאים להשלמת הכנסה, תשולם הקצבה מ־1 בחודש הפטירה, אם הפטירה היתה לפני 15 בחודש ומ־1 בחודש שלאחר חודש הפטירה, אם הפטירה הייתה אחרי 15 בחודש.

היכן משולמת הקצבה?

הקצבה משולמת לחשבון הבנק של הזכאי, בתנאי שהחשבון מתנהל על שמו בלבד, או על שמו ושל: הורהו, בנו, בתו, אח או אחות.

בנקודות יישוב שאין בהן סניפי בנקים ובמקרים חריגים, הקצבה משולמת באמצעות בתי דואר, כולל דואר נע. במקרה זה, על הזכאי לקצבה להודיע למוסד לביטוח לאומי באיזה בית דואר נוח לו לקבל את הקצבה. את הקצבה עליו לגבות לא יאוחר מ־19 בחודש שלאחר

חודש התשלום. אם לא גבה את הקצבה עד מועד זה, הקצבה תצורף לאחד התשלומים הקרובים. אם לא גבה את הקצבה במשך 3 חודשים רצופים, יופסק התשלום עד לבירור.

אם אתה חבר קיבוץ או מושב שיתופי תשולם לך הקצבה, לפי בקשתך, לחשבון הקיבוץ או המושב.

אם אתה שוהה במוסד - ועיקר החזקתך בו על חשבון גוף ציבורי, תחולק קצבתך, על פי בקשת הגוף הציבורי, בינך ובין הגוף הציבורי.

קצבה ליתומים

יתומים זכאים לקצבת שאירים כאשר אינם נמצאים עם ההורה, וכן כאשר ההורה שהם נמצאים עמו אינו זכאי לקצבת שאירים. ילד שהתייתם מאביו ומאמו זכאי לקצבת שאירים מכוח כל הורה בנפרד.

תשלום קצבה ליתום

- אם הילד מתגורר עם הוריו, הקצבה משולמת להורה.
- אם אין לילד הורים בישראל או שהם פסולי דין, הקצבה משולמת לאפוטרופוס שנתמנה על ידי בית משפט או בית דין מוסמך.
- אם הילד מחוץ לבית הוריו, הקצבה משולמת למי שנושא בהוצאות החזקתו, בתנאי שהוא בישראל.
- יתום שמלאו לו 18 שנים, יכול בתנאים מסוימים לקבל את הקצבה לחשבונו בבנק.

אם אינך יכול לגבות את הקצבה

אם לדעת המוסד לביטוח לאומי, בשל הגבלות רפואיות, אינך יכול לגבות את הקצבה, תשולם קצבתך למי שימנה המוסד לביטוח לאומי לקבל אותה (הודעה על כך תימסר לך מראש).

שינוי מקום תשלום

ניתן לבקש מן המוסד לביטוח לאומי לשנות את מקום תשלום הקצבה בכל עת על גבי **טופס הודעה על עדכון פרטים אישיים**. בבקשה יש לציין את מספר חשבון בנק ואת פרטי הבנק והשותפים לחשבון. להגשת הבקשה לשינוי מקום תשלום יש לפנות לסניף הקרוב למקום מגוריך.

שיעורי הקצבה 4

קצבה לאלמנה ויתומים

סכום הקצבה נקבע על-פי גיל האלמנה/ה, ועל-פי מספר הילדים שעמו/ה.

סכומי קצבת השאירים בינואר 2010	
1,037 ש"ח	לאלמנה/ה בגיל 40-50 בלי ילדים
1,384 ש"ח	לאלמנה/ה בגיל 50 ומעלה בלי ילדים
1,463 ש"ח	לאלמנה/ה בגיל 80 ומעלה
2,030 ש"ח	לאלמנה/ה עם ילד אחד
2,676 ש"ח	לאלמנה/ה עם שני ילדים
646 ש"ח	לכל ילד נוסף
861 ש"ח	לילד בנסיבות מיוחדות (יתום משני הורים, יתום יחיד שהורה אינו זכאי לקצבת השאירים)

תוספת ותק

לתוספת ותק זכאים שאיריו של מי שהיה מבוטח לפני פטירתו 11 שנים או יותר.

שיעור התוספת: בעד כל שנה, מן השנה ה-11 לביטוח - 2% מהקצבה.
שיעור התוספת המרבי - 50%.

מענק שאירים

מענק שאירים הוא תשלום חד פעמי ומשולם במקרים האלה:

- לאלמן או לאלמנה שעדיין לא מלאו להם 40 שנה ואין עמם ילדים.
- לאלמן שקיבל קצבת שאירים כאלמן שיש עמו ילד, ומאוחר יותר כאשר הילד אינו עונה כבר להגדרת ילד, ע"פ חוק ביטוח הלאומי, והאלמן אינו זכאי להמשך תשלום קצבת השאירים בגלל הכנסותיו הגבוהות.
- אלמן שאין עמו ילד וקיבל קצבת שאירים עקב הכנסותיו הנמוכות, ומאוחר יותר הכנסותיו גדלו מעל ההכנסה המרבית, תיפסק זכאותו לקצבת שאירים וישולם לו מענק שאירים.

אם בעתיד הכנסותיו יהיו שוב נמוכות מההכנסה המרבית, תיבדק שוב זכאותו לקצבת שאירים חודשית.

אם תאושר לו קצבת השאירים, ינוכה מקצבת השאירים מענק השאירים ששולם לו.

שיעור המענק - סכום של 36 קצבאות חודשיות.

מענק נישואין

משולם לאלמן/ה המקבלים קצבת שאירים ונישאו.

שיעור המענק - סכום של 36 קצבאות חודשיות.

המענק משולם בשני שיעורים: האחד לאחר יום הנישואין והשני בתום שנתיים. אלמן/ה שנישאו אינם זכאים יותר לקצבת שאירים, אולם הם עשויים להיות זכאים להמשך תשלום קצבת שאירים בתנאים מסוימים:

1. אלמן/ה שנישאו והחלו בהליכי גירושין או התגרשו בתוך 10 שנים מיום שנישאו.

2. אלמנה שחזרה ונישאה והכנסת בעלה בחודש הנישואין אינה עולה על ההכנסה המרבית - 4,569 ש"ח, ומתקיים אחד מהתנאים האלה:
א. בעלה אינו מסוגל לכלכל את עצמו.
ב. ביום נישואיהם מלאו לבעלה 60 שנה.

מענק בר־מצווה

מענק בר־מצווה משולם לילדה בהגיעה לגיל 12 שנה ולילד בהגיעו לגיל 13 שנה. שיעור המענק - 5,383 ש"ח.

יתום משני הוריו המקבל שתי קצבאות שאירים, זכאי מכוח כל הורה למענק.

מענק לימודים לילדים

המוסד לביטוח לאומי משלם מענק לימודים למשפחות חד־הוריות ולמשפחות עם 4 ילדים ויותר, הזכאיות מהביטוח הלאומי לאחת מהקצבאות הבאות: זקנה, שאירים, נכות כללית, הבטחת הכנסה או מזונות. המענק משולם פעם בשנה בחודש אוגוסט, בעד כל ילד בן 6-14 שנים.

גובה המענק	גיל הילד
18% מן השכר הממוצע במשק (1,436 ש"ח בינואר 2010)	11-6
10% מן השכר הממוצע במשק (798 ש"ח בינואר 2010)	14-11

לפרטים על המענק והתנאים לקבלתו, אנא פנה לסניף המוסד לביטוח לאומי שבאזור מגוריך, למחלקת ילדים.

מענק פטירה

אם נפטר מי שקיבל מהביטוח הלאומי קצבת זקנה, שאירים, נכות כללית, שירותים מיוחדים לנכים, נפגעי עבודה או תגמולים למתנדבים, ישולם מענק חד־פעמי למי שהיה בן־זוגו בשעת פטירתו. באין בן זוג, ישולם המענק לילדו של מקבל הקצבה, ובלבד שהילד עונה על הגדרת ילד על פי חוק הביטוח הלאומי. מענק הפטירה משולם בדרך כלל באופן אוטומטי ואין צורך להגיש תביעה.

אם נפטר בן זוגו של מי שמקבל קצבת זקנה בתוספת השלמת הכנסה, ישולם מענק לבן הזוג המקבל קצבת זקנה.

מענק פטירה ישולם גם לאדם שנשא בעיקר ההוצאות על המצבה בעקבות פטירתם של בני הזוג בהפרש זמן קצר, ואם מתקיימים כל התנאים האלה (במקרה זה יש להגיש תביעה למענק פטירה):

1. מכוחו של המנוח היתה זכות למענק פטירה לבן/בת זוג.
2. בן זוגו של המנוח נפטר בתוך 100 ימים ממועד פטירת המנוח, ולא שולם מענק פטירה.
3. אין למנוח ילד כהגדרתו לפי חוק הביטוח הלאומי.
4. המנוח נפטר ב־1 בינואר 2003 ואילך.

לתשומת לבכם,
תעודת פטירה מונפקת על־ידי משרד הפנים.

- סכום מענק הפטירה - 8,074 ש"ח.

מענק חימום

פעם בשנה משולם מענק חד פעמי לחימום למקבל/ת קצבת שאירים שמתקיימים בו/בה התנאים האלה:

1. הוא הגיע לגיל פרישה (גיל זקנה).
  2. הוא מקבל תוספת השלמת הכנסה לקצבת שאירים באחד החודשים אוקטובר, נובמבר או דצמבר באותה השנה.
  3. הוא מתגורר באזור המוגדר כ"קר" על פי חוק הבטחת הכנסה, חודשיים לפחות.
- המענק הוא משפחתי. סכום המענק - 255 ש"ח, והוא משולם באופן אוטמטי יחד עם קצבת השאירים בחודש אוקטובר.

6 דמי מחיה ליתומים

מי זכאי לדמי מחיה

- יתום, שעקב פטירת הורה משולמת קצבת שאירים, זכאי לדמי מחיה אם עיקר זמנו מוקדש ללימודים על-יסודיים או להכשרה מקצועית.
  - יתום משני הוריו המקבל שתי קצבאות שאירים, זכאי מכוח כל הורה לדמי מחיה.
- דמי המחיה בעבור יתומים ישולמו בתנאי שסיימו 8 שנות לימוד חובה, והחזקתם אינה על חשבון המדינה. בנוסף לתנאים אלו, קיים מבחן הכנסות.

שיעור דמי מחיה

- ילד שאביו או אמו אינם מקבלים תוספת לקצבת שאירים בעבור ילדים, זכאי לדמי מחיה בשיעור גבוה מילד שאביו ואמו מקבלים תוספת לקצבה עבור ילד.
- סכום דמי המחיה לחודש לילדים שמשולמת להוריהם קצבת שאירים ותוספת בעדם - 525 ש"ח.
- סכום דמי המחיה לילדים שלא משולמת להוריהם קצבת שאירים - 727 ש"ח.

איך מגישים בקשה לדמי מחיה?

- המוסד לביטוח לאומי שולח לפני פתיחת שנת הלימודים טופס "תביעה לדמי מחיה" (בל/ 2910 ה').
- יש למלא את הטופס, לצרף אליו אישור על הכנסות ואישור מבית הספר על לימודי הילד ולשלוח אל סניף המוסד לביטוח לאומי הקרוב למקום המגורים, אל מחלקת זקנה ושאירים.

לתשומת הלב,
עבור כל שנת לימודים יש למלא טופס בנפרד.

7 ניכויים מתשלום הקצבה

דמי ביטוח בריאות

אלמן או אלמנה חייבים בתשלום דמי ביטוח בריאות מינימליים, בגובה 95 ש"ח בחודש. דמי ביטוח הבריאות מנוכים מקצבת השאירים, כאשר למקבל הקצבה אין הכנסות החייבות בדמי ביטוח (כשכיר, כעצמאי, כבעל הכנסה שלא מעבודה).

ניכויים אחרים מקצבת שאירים

המוסד רשאי לנכות מקצבת השאירים חוב בדמי ביטוח שהמנוח לא שילם, וסכומי גמלאות אחרות ששולמו לאלמן/ה בטעות או שלא כדין.

בנושא תשלום דמי ביטוח נא לפנות למחלקת הגבייה והביטוח.

מקבל קצבת שאירים הזכאי לקצבה אחרת

מקבלי קצבת שאירים המגיעים לגיל קצבת זקנה

בגיל קצבת זקנה, מקבלי קצבת שאירים יהיו זכאים לקצבאות זקנה ושאיירים על-פי הפירוט שלהלן:

- מי שצברו תקופת ביטוח כנדרש בחוק (תקופת אכשרה), יהיו זכאים לקצבת זקנה מלאה ולמחצית קצבת שאירים.
- מי שלא צברו תקופת ביטוח כנדרש בחוק, אך הם מבוטחים בביטוח זקנה, יקבלו מלוא קצבת שאירים. כאשר ישלמו תקופת ביטוח, יקבלו קצבת זקנה מלאה ומחצית קצבת שאירים.
- עקרת בית המקבלת קצבת זקנה אינה זכאית למחצית קצבת שאירים, אולם היא יכולה לבחור בין קצבת זקנה לקצבת שאירים, (הבחירה בגיל הזכאות).
- עולה ובת זוגתו שעלו לארץ לאחר הגיעם לגיל 60-62 על-פי תאריך לידתם, ונפטר אחד מהם - ימשיך בן הזוג לקבל קצבת זקנה מיוחדת (עבור יחיד).
- עולה שעלה לארץ לאחר הגיעו לגיל 60-62, על-פי תאריך לידתו, ואשתו עלתה מתחת לגיל הזה - האלמנה תקבל, לפי תנאי הזכאות, קצבת שאירים מיוחדת עד הגיעה לגיל פרישה. עם הגיעה לגיל פרישה תקבל קצבת זקנה על-פי החוק, שתחליף את קצבת השאירים המיוחדת.

זכאים לקצבת שאירים ולקצבה אחרת שאינה קצבת זקנה על-פי חוק הביטוח הלאומי

- מי שזכאי לקצבת שאירים וזכאי גם לקצבה אחרת על-פי חוק הביטוח הלאומי, אינו יכול לקבל יותר מקצבה אחת ועליו לבחור באחת מהן.
- מי שזכאי לקצבת שאירים ונעשה זכאי לקצבת נכות ובחר בקצבת נכות, אינו יכול לקבל מענק שאירים. הזכאות לקיצבת שאירים יכולה להתחדש בגיל הפרישה.

- מי שזכאי לקצבת שאירים ולקצבת נכות מעבודה לצמיתות, זכאי במקרים מסוימים להיוון קצבת הנכות (קבלת כל הסכום במזומן).

זכאים לקצבת שאירים ולגמלה אחרת שלא על-פי חוק הביטוח הלאומי עקב אותו מאורע

מי שעקב אותו מאורע זכאי לקצבת שאירים וזכאי גם לקצבה אחרת לפי חוקים שחלקם מפורטים להלן, יבחר באחת משתי הקצבאות, על-פי שיקוליו.

ואלה החוקים: חוק משפחות החיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י-1950; חוק המשטרה (נכים ונספים), תשט"ו-1955; חוק שירות בתי הסוהר (נכים ונספים), תש"ך-1960; חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל-1969.

שאיירים של מי שנפטר עקב תאונת עבודה או פעולת איבה

- שאיריו של מי שנפטר עקב תאונת עבודה או פעולת איבה, זכאים מן המוסד לקצבת תלויים. במקרה כזה יבחר הזכאי בין קצבת השאיירים לקצבת התלויים.
- ילד יתום משני הוריו יכול לקבל שתי קצבאות שאירים. אם הוא זכאי גם לקצבת שאירים וגם לקצבת תלויים, הוא יכול לבחור בין קצבת התלויים ובין שתי קצבאות השאיירים.

תביעה מצד שלישי

אדם המקבל קצבת שאירים, והוא תובע מצד שלישי פיצוי כלשהו על הנזק שנגרם לו (לפי פקודת הנזיקין, נוסח חדש, או לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים), חייב להודיע על התביעה למוסד לביטוח לאומי. המוסד רשאי אף הוא לתבוע לדין את הגורם לנזק.

לתשומת הלב,

מהו גיל הפרישה או מהו גיל הזכאות לקצבת זקנה
תוכל למצוא בחוברת ביטוח זקנה.

9 | תוספת השלמת הכנסה

תוספת השלמת הכנסה

תוספת השלמת הכנסה לקצבת שאירים תשולם לך, על־פי חוק הבטחת הכנסה, כדי להבטיח לך הכנסה מינימלית.

סכומי קצבת שאירים חודשית עם תוספת השלמת הכנסה למי שלא מלאו להם 70 שנה	
לאלמנה/ה בלי ילדים	2,552 ש"ח
לאלמנה/ה עם ילד אחד	4,042 ש"ח
לאלמנה/ה עם שני ילדים ויותר	4,904 ש"ח

סכומי קצבת שאירים חודשית עם תוספת השלמת הכנסה למי שמלאו להם 70 שנה וטרם מלאו להם 80 שנה	
לאלמנה/ה בלי ילדים	2,619 ש"ח
לאלמנה/ה עם ילד אחד	4,152 ש"ח
לאלמנה/ה עם שני ילדים ויותר	5,774 ש"ח

סכומי קצבת שאירים חודשית עם תוספת השלמת הכנסה למי שמלאו להם 80 שנה	
לאלמנה/ה בלי ילדים	2,739 ש"ח
לאלמנה/ה עם ילד אחד	4,324 ש"ח
לאלמנה/ה עם שני ילדים ויותר	5,185 ש"ח

תנאים הקובעים את זכאותך לתוספת השלמת הכנסה:

1. סכום קצבת השאירים המגיעה לכם, לרבות תוספת ותק, לא יעלה על הסכומים הרשומים בעמוד הקודם.
2. אתם נמצאים בישראל (לתנאי המשך הזכאות בשהייתך בחו"ל ראה פרק 11).
3. אינכם חברי קיבוץ או מושב שיתופי, ואינכם "הורים עובדים" של חבר קיבוץ או מושב שיתופי.
5. אין בבעלותך ובשימושך (או בבעלות ובשימוש בת זוגך או ילדך) רכב. בתנאים מסוימים תהיה זכאי לתוספת גם אם יש בבעלותך ובשימושך רכב.
6. אין לכם כל הכנסה מלבד קצבאות הביטוח הלאומי.

או

יש לכם הכנסה נוספת מפנסיה, אך סכומה (ברוטו לחודש) אינו עולה (או עולה רק במעט) על 1,042 ש"ח לחודש ליחיד או 1,643 ש"ח לאלמנה/ה עם ילד.

או

יש לכם הכנסה נוספת מעבודה, אך סכומה (ברוטו לחודש) אינו עולה (או עולה רק במעט) על 1,603 ש"ח לחודש ליחיד או 1,924 ש"ח לאלמנה/ה עם ילד.

או

יש לכם הכנסה נוספת מעבודה וגם מפנסיה, אך סכומה (ברוטו לחודש) אינו עולה (או עולה רק במעט) על 1,603 ש"ח לחודש ליחיד, או 1,924 ש"ח לאלמנה/ה עם ילד.

או

יש לכם חיסכון בקופת גמל, הון או רכוש, וסך כל ההכנסה מן המקורות האלה (כגון הכנסה מריבית או משכר דירה) ומקצבאות הביטוח הלאומי אינו עולה על ההכנסה המינימלית. (גם רכוש שאין ממנו הכנסה יובא בחשבון, חוץ מדירת מגורים.)

פיקדון כספי בסכום שאינו עולה על 31,900 ש"ח ליחיד ו־47,850 ש"ח לזוג, לא ישפיע על הזכות להשלמת הכנסה.

(ראו בהרחבה בחוברת הבטחת הכנסה)

7. גבר ואישה שעדיין לא הגיעו לגיל הפרישה - יופנו על-ידי הסניף המטפל להירשם בשירות התעסוקה.

פטורים מלהירשם בשירות התעסוקה:

- הורה יחיד שיש עמו ילד, שעדיין לא מלאו לו שנתיים.
- אשה הנשואה למי שהגיע לגיל הפרישה.
- אלמנה שהיתה נשואה למי שהגיע לגיל הפרישה והתאלמנה (טרם הגיעה לגיל פרישה), פטורה לחצי שנה מהחודש שלאחר התאלמנותה.
- אלמנה שהיתה נשואה למי שעדיין לא הגיע לגיל הפרישה והתאלמנה (טרם הגיעה לגיל פרישה), עשויה להיות פטורה לחודשיים מהחודש שלאחר התאלמנותה.

אופן הגשת התביעה

את התביעה לתוספת השלמת הכנסה יש להגיש עם התביעה לקצבת שאירים או במועד שהצטמצמו הכנסותיך לסכום המזכה בהשלמה, על גבי **טופס תביעה להשלמת הכנסה**. יש לצרף אליו את המסמכים המפורטים בו, ולמסור בסניף המוסד הקרוב למקום המגורים, במחלקת שאירים.

תוספת השלמת הכנסה תשולם לך עד 6 חודשים לפני חודש הגשת התביעה (אם אתה עומד בתנאי הזכאות), ולא מוקדם מחודש הפטירה.

שהות בחו"ל

אם בכוונתך לצאת מהארץ מסיבה כלשהי - עליך לדווח על כך למוסד לביטוח לאומי. יציאתך לחו"ל ללא דיווח עלולה ליצור חובות שתחויב להחזירם למוסד לביטוח לאומי. (ראה פרק 11 - שוהה בחו"ל).

פרטים מלאים על הזכאות לתוספת השלמת הכנסה תמצא בחוברת הבטחת הכנסה.

ידועים בציבור

ידועים בציבור מוגדרים בחוק הביטוח הלאומי ובחוק הבטחת הכנסה כנשואים, לכן אלמן/ה שגרים ביחד תחת קורת גג אחת ומנהלים משק בית משותף עם בן/ת זוג ואין ביניהם קשר פורמלי חייבים להודיע על כך לביטוח הלאומי. אי דיווח עלול לגרום ליצירת חובות.

10 גמלת שאירים מיוחדת

אם את תושבת ישראל והיית נשואה לתושב ישראל שנפטר, ולא היה מבוטח בביטוח שאירים, בגלל שעלה לארץ לראשונה לאחר גיל 60-62, בהתאם לחודש לידתו, ישלם המוסד לביטוח לאומי לך ולילדי המנוח גמלת שאירים מיוחדת, על חשבון משרד האוצר, ובלבד שאת עונה על כל התנאים הבאים.

1. המנוח היה תושב קבע, שעלה לארץ לפי חוק השבות ונעשה תושב ישראל לאחר שמלאו לו 60 שנים.
2. השאירים הם: אלמנה שהיתה גרה עם המנוח או יתום של המנוח, בהתאם להגדרתם בתנאי השלישי לזכאות בפרק 2.
3. עמידה במבחני הכנסות.
4. האלמנה והילדים אינם מקבלים קצבה אחרת, או שמקבלים קצבה אחרת בסכום נמוך.

לתשומת הלב,

אם נפטרה עולה, שאינה עקרת בית, רק ילדיה יהיו זכאים לגמלה.
אם נפטרה עולה שהיא עקרת בית (אשה נשואה שעלתה לארץ לאחר גיל 60-62), שאיריה לא יהיו זכאים לגמלה.

שיעורי הגמלה המיוחדת

שיעורי הגמלה המיוחדת (לאלמנה וילדיה של המנוח) שווים לשיעורי קצבת השאירים שעל פי חוק הביטוח הלאומי, אך ללא תוספת ותק. תוספת השלמת הכנסה תשולם על פי תנאי הזכאות.

מענק שאירים

אלמנה ללא ילדים שאינה זכאית לגמלת שאירים בגלל גילה (פחות מ-40), תקבל מענק שאירים (36 קצבאות חודשיות).

מענק נישואין

אלמנה שמקבלת קצבת שאירים מיוחדת ונישאת, עשויה לקבל, בתנאים מסוימים, מענק נישואין. אם היא חדלה להיות נשואה בתוך 10 שנים מיום שנשאה, היא תהיה עשויה להיות זכאית, בתנאים מסוימים לחידוש, קצבת שאירים מיוחדת.

דמי מחיה ליתום

ישולמו לאלמנה בתנאים מסוימים. להגשת התביעה יש למלא טופס בקשה לדמי מחיה ליתום.

מענק בר/בת מצווה

לא ישולמו לילדיו של המנוח.

שהות בחו"ל

אם בכוונתך לצאת מהארץ, עליך לדווח על כך לביטוח הלאומי. אם אתה שוהה בחו"ל זמן ממושך, וממשיך לקבל את קצבת השאירים המיוחדת, עלול להיווצר לך חוב לביטוח הלאומי. (ראה פרק 11 "שוהה בחו"ל").

הגשת תביעה לקצבה

כדי לקבל את קצבת השאירים המיוחדת, יש להגיש תביעה בטופס תביעה לקצבת שאירים מיוחדת בסניף המוסד לביטוח לאומי הסמוך למקום המגורים. לתביעה יש לצרף כל מסמך שנדרש בטופס התביעה. טופס התביעה להשלמת הכנסה מצורף לטופס התביעה לקצבת שאירים מיוחדת (רשימת המסמכים הנדרשים מופיעה בטופס התביעה). חשוב להגיש את התביעה סמוך למועד הפטירה.

מועד התשלום

הקצבה המיוחדת תשולם ב־28 בכל חודש והחל מהחודש שבו הגשת את התביעה (בתנאים מסוימים, תשלום קצבה גם בעד התקופה שקדמה לחודש הגשת התביעה).

זכאי לקצבת שאירים ששוהה בחו"ל תקופה שאינה עולה על 6 חודשים - תשולם לו קצבה לחשבונו האישי בבנק בישראל. מי ששוהה בחו"ל תקופה העולה על 6 חודשים ומי שהיגר מן הארץ, חייבים להודיע למוסד ככתב על הנסיעה, כדי שתיבדק זכאותם להמשך תשלום הקצבה.

מי שמתגורר במדינת אמנה - אוסטריה, אורוגוואי, בריטניה, בלגיה, גרמניה, דנמרק, הולנד, פינלנד, נורבגיה, צ'כיה, צרפת, שוודיה או שוויץ, עשוי לקבל את הקצבה בארצות אלה, גם אם הנפטר לא היה תושב ישראל בעת הפטירה (פרטים באגף זקנה ושאיירים, במשרד הראשי בירושלים).

שאיירים המתגוררים בארה"ב עשויים לקבל את הקצבה בהיותם בארה"ב, רק אם הנפטר היה תושב ישראל בעת הפטירה, והם קיבלו על-פי החוק קצבת שאירים לפני שיצאו לארה"ב.

לתשומת לבם של השוהים בחו"ל ומקבלים קצבת שאירים מהביטוח הלאומי: פעם בשנה אתם נדרשים להמציא טופס "אישור חיים" למוסד לביטוח לאומי בישראל.

- מקבל קצבת שאירים בתוספת השלמת הכנסה שעדיין לא הגיע לגיל הפרישה חייב להודיע על כל יציאה לחו"ל. בעבור כל חודש מלא (מ'1 בחודש עד 31 בחודש או 30 בחודש) שאתה שוהה בחו"ל, לא תשולם לך תוספת השלמת הכנסה.

- אם יצאת לחו"ל יותר מפעם אחת בשנה קלנדארית אחת (מינואר עד דצמבר), ביציאתך השנייה לחו"ל וביציאות הבאות לחו"ל - לא תשולם לך תוספת השלמת הכנסה בעבור החודש שבו יצאת לחו"ל וגם עבור החודש שבו חזרת מחו"ל.

- מקבל השלמת הכנסה שהגיע לגיל הפרישה, חייב להודיע על כל יציאה לחו"ל.

- החל ב'1 בינואר 2007 תשולם תוספת השלמת הכנסה למי שהגיע לגיל הפרישה גם בעד תקופה שהוא יוצא לחו"ל, ובלבד שיצא לחו"ל 3 פעמים לכל היותר בשנה קלנדארית אחת (מינואר עד דצמבר), ולתקופה של 72 ימים (רצופים או לא רצופים) לכל היותר בשנה קלנדארית אחת.

מי שיוצא לחו"ל יותר מ־3 פעמים בשנה קלנדארית אחת, או ששהה בחו"ל יותר מ־72 ימים בשנה קלנדארית אחת - לא תשולם לו תוספת השלמת הכנסה בעד כל התקופה ששהה בחו"ל באותה שנה קלנדארית, לרבות חודש היציאה וחודש החזרה מחו"ל.

מקבלת קצבת שאירים מיוחדת בחו"ל, תיבדק זכאותה להמשך תשלום הקצבה על־פי תקופת שהותה בחו"ל:

- אם היא שוהה בחו"ל באופן זמני והיא ממשיכה להיות תושבת ישראל, היא תמשיך לקבל את הקצבה המיוחדת במשך חודש קלנדארי אחד בלבד לאחר חודש ממועד יציאתה לחו"ל.

הקצבה תחודש על־פי שיקול דעתו של הביטוח הלאומי בחודש שבו תחזור לארץ.

- אם היא שוהה בחו"ל זמן ממושך, תופסק הקצבה מהחודש שבו יצאה מן הארץ. הקצבה תחודש רק אם תוכר כתושבת ישראל.

הכשרה מקצועית ודמי מחיה לאלמנים ואלמנות

הכשרה מקצועית לאלמנים ואלמנות

אלמן ואלמנה המקבלים **קצבת שאירים**, **קצבת תלויים** או **מענק חד פעמי**, זכאים, בתנאים מסוימים, להכשרה מקצועית מטעם השיקום של המוסד לביטוח לאומי.

הכשרה מקצועית תינתן לכם אם אין לכם מקצוע, או אינכם מתפרנסים ממקצועכם כדי מחייתכם, ובלבד שאינכם זכאים להכשרה מקצועית לפי חוק אחר (או אינכם מקבלים הכשרה מקצועית מטעם גוף ציבורי אחר), ואתם מסוגלים, לדעת פקיד השיקום, ללמוד מקצוע חדש.

הסבה מקצועית תינתן לכם אם פקיד השיקום קבע, שאתם זקוקים להסבה מקצועית עקב התאלמנותכם.

בחירת המקצוע

פקיד השיקום של המוסד לביטוח לאומי יסייע לכם לבחור מקצוע חדש התואם את שאיפותיכם, כישוריכם וצורכיכם. במידת הצורך יתייעץ פקיד השיקום גם עם פסיכולוגים ומומחי שיקום אחרים.

לימוד המקצוע

משך הלימודים, אופיים ומקומם ייקבעו על-פי כישוריכם ועל-פי סוג המקצוע שנבחר. ניתן ללמוד את המקצוע החדש בבתי ספר, במרכזי הכשרה של משרד העבודה, ובכל מקום הכשרה המוכר על-ידי הרשויות המוסמכות לכך.

אם נמצאתם מתאימים ללימודים במוסד להשכלה גבוהה, יממן המוסד לביטוח לאומי (באופן מלא או חלקי) את לימודיכם לתואר הראשון.

אם התאלמנתם בזמן לימודיכם, יממן המוסד את המשך לימודיכם עד קבלת התואר שיקנה לכם מקצוע.

תקופת ההכשרה לא תעלה על שנה אחת, חוץ ממקרים מיוחדים.

איך מגישים בקשה להכשרה מקצועית?

יש לפנות לסניף הביטוח הלאומי הקרוב למקום המגורים, אל מחלקת השיקום, ולמלא טופס "תביעה להכשרה מקצועית" (בל/270).

לאחר הגשת התביעה, ישלח לך פקיד השיקום הזמנה כדי לבדוק את זכאותך להכשרה מקצועית ולהדריך אותך בבחירת המקצוע.

דמי מחיה ותשלומים נוספים לאלמן או לאלמנה

בתקופת ההכשרה המקצועית ישלם המוסד לביטוח לאומי את התשלומים האלה (בנוסף על קצבת השאירים או קצבת התלויים):

- דמי מחיה מדי חודש נקבעים בהתאם למספר שעות הלימוד בשבוע (מינימום 9 שעות לימוד בשבוע), מספר הילדים התלויים באלמן או אלמנה וכן על פי המרחק ממקום המגורים למקום הלימודים.
- הוצאות שכר הלימוד, כגון ספרים ומכשירי לימוד, שיעורי עזר בהתאם הצורך, החזר הוצאות הנסיעה (לפי תעריפי התחבורה הציבורית), השתתפות בהוצאות לינה, אם מקום הלימודים נמצא מרוחק יותר מ־40 ק"מ ממקום המגורים.
- הוצאות ההדרכה והאבחון לבחירת מקצוע על־פי הסכומים והכללים שנקבעו בהוראת השיקום.
- מקדמת שיקום.

זכויותיהם של מקבלי קצבת שאירים במוסדות שונים

רשויות מקומיות

מקבלי קצבת שאירים, אלמנות/אלמנים בגיל פרישה, עשויים להיות זכאים להנחה עד 25% במסי ארנונה שעד מקסימום 100 מ"ר משטח הדירה.

מקבלי קצבת שאירים בתוספת השלמת הכנסה, אלמנות/אלמנים בגיל פרישה, עשויים להיות זכאים להנחה עד 100% במסי ארנונה עד מקסימום 100 מ"ר משטח הדירה.

אלמן/אלמנה בגיל פרישה שהכנסתו/תה נמוכה, עשוי/יה לקבל הנחה על-פי מבחני הכנסה, ועליהם להמציא אישורים לרשות המקומית. (ההנחה היא עד 30%).

את הבקשה להנחה יש להגיש לרשות המקומית. האישורים מועברים מביטוח לאומי ישירות לרשויות. אין צורך לפנות לביטוח הלאומי.

משרד התחבורה

מקבלי קצבת שאירים עם תוספת השלמת הכנסה זכאים להנחה בתחבורה הציבורית. ההנחה היא בגובה 33% מסכום הכרטיס, ורק בדרך של רכישת כרטיסיות.

יש קיום שבהם אין הנחה, (מגיל הפרישה זכאים כל האזרחים להנחה בשיעור של 50% בכל סוגי הכרטיסים הקיימים, על סמך תעודת זהות).

תעודת הזכאות להנחה מונפקת פעם בשנתיים באופן אוטומטי, ואין צורך לפנות למשרד התחבורה.
מי שלא קיבל את התעודה יכול לפנות בכתב אל:

אגף תחבורה ציבורית, רח' המלאכה 8, ת"ד 57109 תל אביב

לברורים במקרה של אובדן תעודת הזכאות להנחה אפשר לפנות בטלפון:

1-222-56-78 או בחיגוק מקוצר *5678

בימים א'-ה' בין השעות 7:00-20:00 51570

משרד הבינוי והשיכון

מקבלי קצבת שאירים עם תוספת השלמת הכנסה, עשויים להיות זכאים לסיוע בשכר דירה (ציבורי או פרטי) או ברכישת דירת קבע באחת החברות הציבוריות (חלמיש, עמידר, עמיגור, פרזות, שיקומנה וחלד).

את הבקשות יש להפנות לחברות שזכו במכרז, "מתן חן", "עמיגור", ו"עמידר".

רשות השידור

מקבלי קצבת שאירים עם תוספת השלמת הכנסה זכאים להנחה בשיעור של 50% בתשלום אגרת רשות השידור.

ההנחה ניתנת באופן אוטומטי בהתאם לרשימות המועברות ע"י המוסד לביטוח לאומי.

קופת חולים

מקבלי קצבת שאירים בגיל פרישה הזכאים להשלמת הכנסה, זכאים להנחה בשיעור של 50% ברכישת תרופות ו-100% מגביית שירותים רפואיים, כגון תשלום לרופא מקצועי ותשלום עבור התחייבות לבדיקה. מקבלי קצבת שאירים בגיל פרישה וכן מי שסמוך לפני שקיבלו קצבת זקנה שולמה להם קצבת נכות, זכאים לפטור מאגרת שירותים רפואיים.

ההנחה ניתנת באופן אוטומטי בהתאם לרשימות המועברות עלידי המוסד לביטוח לאומי.

לבירורים אפשר לפנות לתחום רישוי והקצאה בביטוח לאומי:

בימים א-ג בין השעות 8:00-13:30

בטלפון 02-6462000.

חברת חשמל

מקבלי קצבת שאירים עם תוספת השלמת הכנסה בגיל פרישה זכאים לתשלום מופחת לחברת החשמל, בדירה המשמשת למגוריהם בשיעור של 50% ע"ש 400 קוט"ש.

חברת בזק

מקבלי קצבת שאירים עם תוספת השלמת הכנסה בגיל פרישה זכאים להנחה מחברת בזק על קו הטלפון הרשום על שמם והנמצא בדירה המשמשת למגוריהם.

דמי קבורה

דמי קבורה משולמים לכיסוי הוצאות הקבורה לנפטר והשירותים הנלווים לקבורה, ביום הקבורה בלבד. דמי הקבורה אינם כוללים את עלות הקרקע ופיתוח שטחי הקבורה.

בעבור מי משולמים דמי קבורה ולמי הם משולמים?

המוסד לביטוח לאומי משלם דמי קבורה בעבור כל אדם שנפטר בישראל ונקבר בה, ובעבור כל **תושב ישראל** שנפטר מחוץ לישראל.

תושב ישראל הוא מי שהוכר על-ידי המוסד לביטוח לאומי כתושב ישראל בעת הפטירה, (אזרח ישראל אינו בהכרח תושב ישראל).

תושב ישראל שנפטר מחוץ לישראל, על משפחתו להמציא לחברת קדישא אישור על שהוא תושב ישראל מהמוסד לביטוח הלאומי.

הביטוח הלאומי משלם את דמי הקבורה באופן ישיר לחברה קדישא ולכל גוף שהורשה כדין לעסוק בקבורה, שחתומים על הסכם עם המוסד לביטוח לאומי בעניין זה. **לא ייגבה כל תשלום בעבור הקבורה והשירותים הנלווים לקבורה.**

הבאת הנפטר לקבורה

נפטר זכאי להיקבר **במקום מגוריו** כפי שרשום במרשם האוכלוסין, או **במקום פטירתו**.

חברה קדישא המחויבת לטפל בהבאת נפטר לקבורה בלי תשלום, היא זו שפועלת בתחום הרשות המקומית שבה הנפטר **התגורר**, או בתחום הרשות המקומית שבה הוא **נפטר** (יש חברות קדישא המטפלות במספר רשויות מקומיות).

הערה:

קיבוצים ומושבים אינם רשאים לגבות כל תשלום בשל קבורת הנפטר בתחומם, אלא אם כן החלקה נקנתה בחייו.

שירותי הקבורה שחברה קדישא חייבת לתת בלי תשלום

1. מקום קבורה - על-פי סדרי הקבורה שנקבעו בחברה קדישא.
2. הטיפול בנפטר - כולל טהרת הנפטר, בד לתכריכים רגילים.
3. חלקת קבר - כריית הקבר, כיסוי הקבר, מרצפות לבניין הקבר או ארון מתים סטנדרטי (לפי סדרי הקבורה הנהוגים בחברה), לוחית ובה שם הנפטר.
4. שירותים בזמן הלוויה - השתתפות חזן וצוות קבורה (המונה לפחות 2 אנשים).

5. העברת הנפטר למקום הקבורה -

- חברה קדישא צריכה להעביר את הנפטר ממקום הפטירה למקום הקבורה, שנמצאים בתחום הרשות המקומית שבה היא פועלת.
- מבית החולים למקום הקבורה, גם אם בית החולים נמצא מחוץ לתחום הרשות המקומית שבה פועלת החברה, ובלבד שבית החולים נותן שירותים רפואיים לתושבי הרשות המקומית שבה התגורר הנפטר.
- העברת הנפטר לקבורה **ביום הלוויה** מתבצעת בכל שעות היממה. העברת הנפטר לבית הלוויות **לפני יום הלוויה** מתבצעת בשעות העבודה הרגילות: בימים א'-ה' בשעות 8:00 - 16:00, בימי ו' וערבי חג בשעות 8:00 - 13:00.

שירותי הקבורה שחברה קדישא רשאית לגבות בעבורם תשלום

1. **מקום קבורה** - הבאת הנפטר לקבורה בבית עלמין, שהוגדר על-ידי המוסד לביטוח לאומי כ"בית עלמין סגור", או בחלקות קבורה מיוחדות שהוגדרו על-ידי המוסד לביטוח לאומי כ"חלקות מוגדרות" ("חלקות חריגות").

רשימה מפורטת של בתי העלמין הסגורים ניתן למצוא באתר הביטוח הלאומי -

www.btl.gov.il/קצבאות והטבות/דמי קבורה/רשימת בתי עלמין.

2. **שמירת מקום** - במקרים שבהם תושב הארץ מבקש לשמור חלקת קבר בעודו בחיים.

3. העברת הנפטר למקום הקבורה -

- לפני יום הלוויה, שלא בשעות העבודה הרגילות.
  - ממקום הפטירה שנמצא בתחום הרשות המקומית שבה פועלת חברה קדישא אחת, למקום הקבורה שנמצא בתחום הרשות המקומית שבה פועלת חברה קדישא אחרת (על-פי תעריף שנקבע בהסכם).
  - משדה התעופה - התשלום כולל אגרה למכס וטיפול בהוצאת רישיון קבורה.
  - במסלול מיוחד - לשם הספד או מתן כבוד אחרון, על-פי בקשה של המשפחה.
4. **תכריכי פשתן** - על-פי בקשת המשפחה (ייגבה רק ההפרש שבין מחיר תכריכים מיוחדים למחיר תכריכים רגילים).
5. **שמירת הנפטר** - שמירת הנפטר בחדר קירור של החברה. בימים א'-ה' התשלום נגבה מהיום השני ואילך, בימי ו' וערבי חג, התשלום נגבה מהיום השלישי ואילך.

לידיעתכם,

הביטוח הלאומי אינו משלם עבור בניית היסוד למצבה ועבור בניית מצבה, והן יחולו על המשפחה.

מצבות לנפטרים גלמודים

הביטוח הלאומי מממן הקמת מצבה לנפטר גלמוד, שאין לו בישראל קרוב משפחה שנמנה עם אחד מאלה: הורה, בן זוג, בן או בת. את המצבה תקים חברה קדישא שטיפלה בקבורה, 3 חודשים לאחר יום הקבורה.

הביטוח הלאומי אינו מחזיר תשלומים לקרוב משפחה שהקים מצבה.

חוברת זו מסבירה את תנאי הזכאות לקצבת שאירים. דברי ההסבר המובאים כאן כלליים, ואין לראות בהם נוסח מלא ומוסמך של החוק. כל האמור בלשון זכר מכון גם לנשים.

הערה: בחוק שעל־פיו משלם הביטוח הלאומי את קצבת שאירים, חלים שינויים מעת לעת. לפיכך נא ברר את זכויותיך במוקד הטלפוני של הביטוח הלאומי או באתר האינטרנט - פרטים בפרק 16.

בהוצאת המוסד לביטוח לאומי

הסברה ויחסי ציבור

סימן החוברת: ח"ה 20

ירושלים, אדר התש"ע, פברואר 2010

הפקה: לשכת הפרסום הממשלתית

עיצוב ועימוד: תמונע בינימוב אש

צילומים: עזריה אלון

המידע באדיבות אתר צמח השדה www.wildflowers.co.il